

NEZAVISNI OPERATOR SISTEMA U BOSNI I HERCEGOVINI

IZVJEŠTAJ
O FINANSIJSKOM POSLOVANJU NOSBIH-a
ZA 2020. GODINU

Februar, 2021. godine

KARAKTERISTIKE FINANSIJSKOG POSLOVANJA NOSBIH-a U 2020. GODINI

Finansijsko poslovanje NOSBiH-a u 2020. godini, pored već standardizovanih troškova i ulaganja, obilježile su sljedeće činjenice:

- Nedovoljan iznos tarife za rad izazvao je poteškoće u radu NOSBiH-a.
- Tarifa za rad NOSBiH se počela primjenjivati tek od 01. aprila, a ne od 01.01.2020. godine, čime je NOSBiH ostao uskraćen za 332.497 KM prihoda.
- Zbog smanjenja potrošnje električne energije ostvaren je manji prihod, za 194.138 KM.
- Ukupni troškovi su u skladu sa odobrenim odlukom DERK-a.
- Pojedini troškovi u odluci o tarifi koji su neminovno nastali nisu priznati.
- Nisu odobrena sredstava za kapitalne izdatke, uključujući i kreditne obaveze.
- Zbog pojave koronavirusa određene troškovne pozicije su realizovane znatno ispod planskih vrijednosti.
- Nastavljen je nepovoljan finansijski trend iz prethodnih godina, jer su stvorene obaveze koje su veće od raspoloživih izvora.
- Izvršena je ispravka potraživanja od Aluminija d.d. Mostar na teret rashoda u iznosu 3.617.289 KM, a što je i nezavisna revizija u svom izvještaju za 2019. godinu navela kao osnov za mišljenje sa rezervom

Kao posljedica toga, u 2020. godini po osnovu tarife za rad je ostvaren višak rashoda (deficit), od 799.665 KM, što se nepovoljno odražava prvenstveno na likvidnost. Višak rashoda nad prihodima se sastoji od 349.091 KM kao rezultat redovnog poslovanja u 2020. godini, te 450.574 KM kao posledica evidentiranja ispravke vrijednosti potraživanja od Aluminija d.d. Mostar na teret rashoda. Iskazani deficit po osnovu redovnog poslovanja (349.091 KM) je manji u odnosu na rebalansirani, što govori da se Uprava NOSBiH-a veoma odgovorno odnosila prema troškovima. Glavni razlog gubitka ostvarenog u redovnom poslovanju jeste manjak prihoda u odnosu na predviđene, u skladu sa iznosima koje je odobrio DERK.

S obzirom da je u prethodnim godinama istopljen cjelokupan kumulativni višak prihoda, a da kroz tarifu NOSBiH-u nisu odobrene zakonom predviđene rezerve, likvidnost se osiguravala iz kreditnih sredstava (overdraft). Overdraft se u 2020. godini koristio 42 dana, za šta je NOSBiH platio 6.147 KM.

Odlukom DERK-a drastično je smanjen planirani prihod te donosen rebalans finansijskog plana kojim su utvrđeni novi maksimalno restriktivni iznosi. Da se finansijski plan, odnosno, njegov rebalans dosljedno temeljio na odobrenom prihodu iz odluke, neminovno bi došlo do ozbiljnog poremećaja rada NOSBiH-a u tehničko-tehnološkom smislu (izostalo bi održavanje pojedinih softverskih sistema te investicionih ulaganja), a neke obaveze, kao što su kamate i troškovi po pojedinim kreditima ne bi mogle biti izmirene.

Ipak, i pored svih nepovoljnosti koje su obilježile 2020. godinu, Uprava NOSBiH-a je uložila maksimalne napore kako bi se poslovni procesi odvijali bez većih poteškoća pa su uredno izmirivane sve obaveze, kako prema dobavljačima za robe i usluge, tako i one koje se odnose na investiciona ulaganja. Osim toga, otplata svih kredita i kamata (domaćim i inostranim bankama) odvijala se u skladu sa otplatnim planovima, bez ijednog dana

kašnjenja. I obaveze prema zaposlenima su isplaćivane prema ustaljenim rokovima, u punom iznosu sa svim porezima i doprinosima.

O odluci o tarifi za rad NOSBiH-a u 2020. godini te njenim posljedicama na finansijski položaj kompanije, mnogo toga je već rečeno u planskim dokumentima i drugim materijalima, ali podsjećamo na neke ključne odredbe koje su se, nesumnjivo, negativno odrazile na poslovanje.

Naime, Odlukom o tarifi broj: 04-28-5-383-59/19, od 25.03.2020. godine utvrđena je nova tarifa za rad NOSBiH-a u iznosu od 0,0050 feninga/kWh, koju plaćaju proizvođači i 0,0676 feninga/kWh, koju plaćaju kupci te, po tom osnovu, i ukupan prihod od 7.950.000 KM, dok je rebalansom utvrđen ukupan prihod u iznosu 7.405.100. Razlika od 544.900 KM je nastala zbog toga što su u trenutku donošenja rebalansa finansijskog plana bile poznate ostvarene količine potrošnje i proizvodnje za 8 mjeseci, a shodno njima i ostvareni prihod obuhvaćen rebalansom.

Ukupni rashodi utvrđeni rebalansom su manji i od planiranih (za 1.536.972 KM) i u odnosu na odobrene Odlukom (za 74.045 KM).

Najznačajniji troškovi koji su rebalansom umanjeni u odnosu na planirane su:

- bruto plate i naknade zaposlenima za 600.000 KM
- troškovi materijala za 26.000 KM
- troškovi energenata za 43.000 KM
- održavanje softverskih alata za oko 155.000 KM
- održavanje opreme za oko 15.000 KM
- ostale usluge za oko 278.000 KM
- troškovi reprezentacije za 55.000 KM
- finansijski troškovi za oko 137.000 KM
- putni troškovi za 130.000 KM
- ostali materijalni i nematerijalni troškovi u ukupnom iznosu od oko 93.000 KM.

Ukupni troškovi koji se finansiraju sredstvima koja se prikupljaju iz tarife za rad rebalansom su usklađeni sa ukupnim iznosom odobrenim odlukom DERK-a.

NOSBiH svoje finansijsko poslovanje, osim na tarifi za rad, od 2016. godine temelji i na tarifi za sistemsku uslugu.

- *Tarifom za rad NOSBiH-a*, obezbjeđuje se prihod koji je u funkciji pokrivanja svih troškova za njegov rad, uključujući i troškove zaposlenih.
- Po osnovu *tarife za sistemsku uslugu* stiže se prihod koji se koristi isključivo za tržišnu nabavku rezerve kapaciteta sekundarne i tercijarne regulacije, kao i nabavku el.energije za pokrivanje gubitaka u prijenosnom sistemu te kompenzacije neželjenih odstupanja, odnosno, za balansno tržište.

Ukupan prihod NOSBiH-a u 2020. godini, sa uključenim prihodom od systemske i pomoćnih usluga, ostvaren je u iznosu od 76.579.837 KM, dok su ukupni rashodi, sa troškovima pomoćnih usluga, iskazani u iznosu od 73.633.588 KM iz čega proizlazi da je ostvaren pozitivan finansijski rezultat u iznosu od 2.946.249 KM, a koji se sastoji od:

- viška rashoda nad prihodima po osnovu tarife za rad u iznosu 799.665 KM
- viška prihoda nad rashodima po osnovu tarife za sistemsku i pomoćne usluge u iznosu 3.745.914 KM.

Sasvim je jasno da NOSBiH ne može postići finansijsku ravnotežu i održavati zadovoljavajuću likvidnost *ukoliko mu ne budu odobrene realno ostvarive rezerve iz kojih bi se u toku godine mogli nadoknađivati deficiti u prihodu, osiguravati sredstva neophodna za održavanje likvidnosti te kompenzirati problemi u naplati, ali i pokrivati određeni izdaci koji nisu predviđeni planom.* Balansiranje prihoda, bilo da je u pitanju njegov manjak ili višak, do visine odobrenog, svakako bi se naknadno regulisalo tarifom. Međutim, kako se nova tarifa utvrđuje obično jednom godišnje i u toku godine se ne vrši njeno podešavanje, što bi prema članu 23. Metodologije trebalo da se radi, te kako nadoknada prihoda kroz tako utvrđenu tarifu traje još godinu dana, ako ne postoje „rezerve“ nemoguće je, održati finansijsku ravnotežu NOSBiH-a. Problem je tim veći što do sada ni u jednoj od prethodnih tarifa manjak odobrenih prihoda nije nadoknađen.

Suštinski problem u finansijskom poslovanju NOSBiH-a je, očigledno, visina same tarife i ukupnog prihoda koji iz nje proizlazi, a koji je, i tako restriktivan, pokazalo se u nizu godina, najčešće neostvariv. Ove godine NOSBiH je uspio „zatvoriti“ svoj finansijski bilans i postizati zadovoljavajuću likvidnost, zahvaljujući, overdraft kreditu i maksimalnim smanjenjem troškova koji nisu bili na uštrb funkcioniranja NOSBiH-a, odnosno, elektroenergetskog sistema u BiH.

U nastavku će se sve bilansne pozicije, bilo da se upoređuju sa planiranim ili rebalansiranim, jedinstveno iskazivati terminom „planirane“, jer i finansijski plan, kao i njegov korektivni dokument rebalans, predstavljaju jedinstven planski dokument.

Finansijski rezultat sa uključenim prihodima i rashodima od tarife za rad i sistemske i pomoćnih usluga

Naziv	Ostvareno 2015.	Ostvareno 2016.	Ostvareno 2017.	Ostvareno 2018.	Ostvareno 2019.	Ostvareno 2020.
Ukupni prihodi	7.513.808	75.626.552	73.504.387	69.088.081	77.709.192	76.579.837
Ukupni rashodi	7.148.897	65.886.700	68.457.157	79.870.341	79.227.855	73.633.588
Višak prihoda/rashoda	364.911	9.739.852	5.157.230	-10.782.260	-1.518.663	2.946.249

Finansijski rezultat samo po osnovu rada NOSBiH-a

Naziv	Ostvareno 2019.	Finansijski plan za 2020.	Po odluci DERK-a za 2020.	Rebalans fin.plana za 2020.	Ostvareno 2020.
Ukupni prihodi	7.292.530	11.191.896	8.150.000	7.405.100	7.885.150
Ukupni rashodi	8.037.116	9.412.927	8.150.000	7.875.955	8.684.815
Višak prihoda/rashoda	-744.586	1.778.969	0,00	-470.855	-799.665

Finansijsko poslovanje se u prva tri mjeseca 2020. godine zasnivalo na Odluci o tarifi za rad NOSBiH-a iz 2019. godine 04-28-5-427-59/18 od 19.02.2019. godine u iznosu 0,0047 feninga/kWh, koju plaćaju proizvođači i 0,0563 feninga/kWh, koju plaćaju kupci. Od 01.04.2020. godine primjenjuje se nova tarifa za rad NOSBiH-a, koja je utvrđena Odlukom broj 04-28-5-383-39/19 od 25.03.2020. godine u iznosu 0,0050 feninga/kWh, koju plaćaju proizvođači i 0,0676 feninga/kWh, koju plaćaju kupci.

Prihodi u 2020. godini ostvareni po osnovu tarife za rad iznose 7.423.365 KM i zbog neprimjenjivanja nove tarife za 2020. godinu od 01.01., već od 01.04.2020. godine manji su za 332.497 KM u odnosu na odobrene odlukom DERK-a, dok su zbog smanjenja potrošnje električne energije manji za 194.138 KM.

Ovako ostvareni prihodi su manji u odnosu na utvrđene Odlukom o tarifi za približno 526.000 KM, dok su u odnosu na rebalans veći za približno 18.000 KM.

Takođe, odlukom su utvrđeni i ukupni rashodi u iznosu 7.950.000 KM. Iz ovako ukupno odobrenog prihoda i ukupnih rashoda proizlazi da nisu predviđena sredstva za finansijske rezerve kojima bi se, u slučaju nelikvidnosti, mogli pokriti gubici.

Mora se naglasiti da ovako odobrene bilansne veličine od početka nisu bile održive i nisu uvažavale realne potrebe rada NOSBiH-a, prije svega se to odnosi na rashodovne veličine.

Uprava NOSBiH-a je restriktivnom finansijskom politikom i mjerama štednje uspjela da većinu troškovnih pozicija stavi pod kontrolu i njihovo ostvarenje se kretalo u okviru iznosa predviđenih odlukom o tarifi za rad NOSBiH-a, dok za pojedine finansijske pozicije nije mogla primijeniti restriktivne mjere budući da bi izostankom ulaganja u održavanje pojedinih softverskih sistema, neminovno došlo do ozbiljnog poremećaja u radu NOSBiH-a, prvenstveno u tehničko-tehnološkom smislu. Sve to bi prouzrokovalo i drastično smanjenje ličnih primanja, dok se neke obaveze, kao što su kamate i troškovi po kreditu EBRD-a, koje uopće nisu priznate, ne bi mogle izmirivati.

Takođe, zbog toga što DERK nije odobrio dodatna sredstva za otplatu kredita, za čije zaduženje je prethodno dao saglasnost, NOSBiH-a je povlačenje dodatnih kreditnih sredstava (oko 4.000.000 KM) za finansiranje sistema SCADA, što je trebalo biti realizovano do maja 2020. godine, odložio za kraj godine. Na taj način je smanjen iznos rate kredita, a sve sa namjerom da se spriječi dodatno pogoršanje finansijske situacije.

Uporedo sa svim redovnim poslovnim aktivnostima, 2020. godinu karakteriše i implementacija projekta SCADA/EMS koji se finansira kreditom EBRD-a. Sve investicione i kreditne aktivnosti su sadržane u posebnom izvještaju.

Finansijski rezultat samo po osnovu sistemskih i pomoćnih usluga

<i>Naziv</i>	<i>Ostvareno 2016.</i>	<i>Ostvareno 2017.</i>	<i>Ostvareno 2018.</i>	<i>Ostvareno 2019.</i>	<i>Ostvareno 2020.</i>
Ukupni prihodi	68.230.141,04	66.189.373	62.184.885	70.416.662	68.694.687
Ukupni rashodi	58.697.334,83	61.473.349	72.148.926	71.190.740	64.948.772
<i>Višak prihoda/rashoda</i>	<i>9.532.806</i>	<i>4.716.024</i>	<i>-9.964.041</i>	<i>-774.077</i>	<i>3.745.914</i>

Prihod prikupljen po osnovu tarife za sistemsku uslugu koristi se *isključivo* za tržišnu nabavku rezerve kapaciteta sekundarne i tercijarne regulacije, kao i nabavku električne energije za pokrivanje gubitaka u prijenosnom sistemu te kompenzacije neželjenih odstupanja prema susjednim regulacionim područjima. Po ovom osnovu, u posmatranom periodu je iskazan pozitivan saldo od 3.745.914 KM. Po osnovu sistemske i pomoćnih usluga iskazani višak prihoda nad rashodima bi iznosio 6.912.628 KM, ali je on manji za 3.166.714 KM što je posledica evidentiranja ispravke vrijednosti potraživanja od Aluminijski d.d. Mostar na teret rashoda. Ocjena je da bi pozitivan saldo između prihoda i rashoda, odnosno, suficit od pomoćnih usluga trebao kontinuirano iznositi najmanje 5 do 6 miliona

KM, čime bi se osigurala likvidnost balansnog tržišta. To takođe upućuje na zaključak da je postojeća tarifa za sistemsku i pomoćne usluge u iznosu 0,5188 feninga/kWh, koja je bila u primjeni tokom 2020. godine, prilično izbalansirana.

NOSBiH je i u 2020.godini suočen sa visokim potraživanjem od Aluminijs d.d. Mostar, koji na dan 31.12.2020. ukupno iznosi 3.166.714 KM po osnovu sistemske i pomoćnih usluga. Ovdje posebno ističemo da je Uprava NOSBiH-a tokom 2019. godine preduzela sve radnje u skladu sa zakonskom regulativom i Ugovorom o preuzimanju i reprogramu duga br. OPU-IP 738/2018 od 20.12.2018. godine između *Al Trade d.o.o. Mostar*, Aluminijs d.d. Mostar i NOSBiH-a kako bi se navedena potraživanja naplatila. U tom smislu NOSBiH je podnio mjenice Unicredit banke (*UniCredit Bank d.d.*) za naplatu potraživanja od Aluminijs, ali mjenice je NOSBiH-u banka vratila uz obrazloženje da se Aluminijs d.d. Mostar nalazi u postupku finansijske konsolidacije. Odlukom Vlade Federacije BiH postupak finansijske konsolidacije Aluminijs d.d. Mostar je produžen do 31.12.2021. godine i dok on traje prinudna naplata se ne može pokrenuti. Navedena potraživanja su u 2020. godini knjigovodstveno ispravljena na teret rashoda.

U okviru pomoćnih usluga, uspješno se realizuje i *Sporazum Bloka SHB o zajedničkoj tercijarnoj rezervi*, kao i *Sporazum o isporuci energije tercijarne regulacije (PTRE) sa EMS-om i CGES-om na granici BiH-Srbija, odnosno BiH-Crna Gora* te se uredno izmiruju međusobne obaveze. Podsjećamo, primjenom ovih sporazuma, NOSBiH može nabavljati el. energiju od ELES-a i HOPS-a (SHB Blok) te EMS-a i CGES-a, za potrebe tercijarne rezerve i isporučivati je u EE sistem BiH, a elektroprivreda koja je uzrokovala grešku će to platiti nakon što joj NOSBiH ispostavi fakturu.

BILANS STANJA
na dan 31.12.2020. godine

Grupa konta	Pozicija	Iznos po odbitku ispravke vrijednosti	
		Stanje na dan 31.12.2019.	Stanje na dan 31.12.2020.
	A K T I V A		
	A. OSNOVNA IMOVINA	10.333.547	11.730.780
00	Nekretnine, postrojenja i oprema	9.925.292	11.374.591
01	Nematerijalna stalna sredstva	261.964	203.374
02,03	Dugoročni plasmani i potraživanja	146.229	146.229
04	Biološka imovina		
05	Ulaganja u nekretnine		
06	Stalna sredstva namijenjena prodaji		
08	Dugoročna razgraničenja	62	6.586
	B. TEKUĆA (OBRтна) SREDSTVA	20.647.632	20.250.520
10	Novac i novčani ekvivalenti	1.221.936	8.682.398
11,12	Kratkoročni plasmani i potraživanja	8.568.013	771.329
	- potraživanja po osnovu tarife	710.413	-
	- potraživanja za pomoćne usluge	7.619.125	46.264
	- potraživanja od kupaca za ITC i aukcije	227.896	712.284
	- potraživanja od zaposlenih za akontacije za služ. put	653	10
	- ostala potraživanja	9.926	12.771
13	Zalihe	38.557	33.098
14	Ulazni porez (PDV)	1.335.599	1.267.610
18	Kratkoročna razgraničenja	9.483.527	9.496.085
	- razni razgraničeni troškovi	85.904	83.874

	<i>-troškovi osiguranja</i>	4.988	3.962
	<i>-razgraničenja za ITC i aukcije</i>	294.412	363.138
	<i>-obračunati prihod za rad NOSBiH-a</i>	763.602	903.257
	<i>-obračunati prihod za pomoćne usluge</i>	8.326.552	8.141.554
	<i>-ostala razgraničenja</i>	8.069	299
	UKUPNO AKTIVA (A+B)	30.981.179	31.981.300
	P A S I V A		
	A. TRAJNI IZVORI	4.725.457	7.671.706
200	Trajni izvori	1.649.278	1.649.278
201	Rezerve		
202	Neraspoređeni višak prihoda	4.594.842	6.456.961
203	Neraspoređeni višak rashoda	-1.518.663	-434.533
204	Revalorizacije rezerve		
	B. DUGOROČNE OBAVEZE	7.737.218	9.788.489
21	Dugoročne finansijske obaveze	7.200.517	9.181.341
28	Dugoročna razgraničenja i rezervisanja	536.701	607.148
	C. KRATKOROČNE OBAVEZE	18.518.504	14.521.105
30	Kratkoročne obaveze	7.771.245	8.083.100
	<i>-obaveze prema dobavljačima u zemlji</i>	22.027	266.377
	<i>-obaveze prema dobavljačima u inostranstvu</i>	525.054	1.364.418
	<i>-obaveze prema dobavljačima za pomoćne usluge</i>	6.842.405	5.817.052
	<i>-obaveze za bruto plate i naknade radnicima i dr.</i>	364.231	450.101
	<i>-obaveze za naknade UO i savjetodavnom vijeću</i>	16.601	16.317
	<i>-ostale obaveze</i>	927	168.835
31,32	Kratkoročne finansijske obaveze	1.289.025	3.183.318
34	Obaveze za PDV	190.547	148.022
38	Kratkoročna razgraničenja i rezervisanja	9.267.687	3.106.665
	<i>-razgraničeni rashodi po osnovu tarife za rad</i>	297.471	744.512
	<i>-razgraničeni rashodi po osnovu pomoćnih usluga</i>	8.305.944	2.137.256
	<i>-ostali razgraničeni rashodi</i>	75.514	6.080
	<i>-odloženi prihod po osnovu granta EBRD-a</i>	22.288	32.056
	<i>-odloženi prihod po osnovu donacije CROSSBOW</i>	275.000	17.640
	<i>-odloženi prihod po osnovu donacije TRINITY</i>	160.000	157.000
	<i>-odloženi prihod po osnovu donacije FARCROSS</i>	0	10.000
	<i>-odloženi prihod po osnovu donacije SCADA</i>	0	2.061
	<i>-ostala kratkoročna razgraničenja</i>	131.470	60
	UKUPNO PASIVA (A+B+C)	30.981.179	31.981.300

ANALIZA BILANSA STANJA NA DAN 31.12.2020. godine

Bilans stanja, po definiciji, predstavlja presjek cjelokupne imovine jedne kompanije na određeni dan. S jedne strane se iskazuju sredstva (aktiva), naspram obaveza i kapitala (pasiva) koje moraju biti potpuno uravnotežene.

Bilans stanja, dakle, predstavlja osnovu za sagledavanje finansijske snage i sposobnosti kompanije. U bilansu stanja NOSBiH-a dat je pregled aktive i pasive na dan 31.12.2020. koji je upoređen sa istim datumom prethodne godine.

U bilansu stanja, osim obaveza i potraživanja nastalih iz redovnog rada NOSBiH-a, obuhvaćene su i one iz procesa sistemske i pomoćnih usluga, kao i višak prihoda po tom osnovu, čime se višestruko uvećava aktiva, kao i njeni izvori, iskazani u pasivi.

AKTIVA

Iskazana stanja *osnovne imovine (stalnih sredstava)* na kraju obračunskog perioda (31.12.2020.) predstavljaju, zapravo početna stanja na dan 01.01.2020. te novonabavljena sredstva u toku obračunskog perioda što uključuje i sredstva u pripremi, sa obračunom ispravke vrijednosti (amortizacijom) na godišnjem nivou, kao i avanse date za nabavku sredstava.

Ukupna aktiva NOSBiH-a na dan 31.12.2020. godine, po sadašnjoj vrijednosti, iznosi 31.981.300 KM i povećana je za cca 1 milion u odnosu na stanje iz uporednog perioda 2019. godine.

Struktura aktive	31.12.2019	%	31.12.2020.	%
1. osnovna imovina	10.333.547	33	11.730.780	37
2. kratkotrajna imovina	20.647.632	67	20.250.520	63
UKUPNO	30.981.179	100	31.981.300	100

U strukturi aktive, vrijednost *osnovne imovine* iznosi 11.730.780 KM, sa učešćem od 37%, dok kratkotrajna, *tekuća sredstva* u iznosu od 20.250.520 KM učestvuju sa 63%.

Evidentno je da je u 2020. godini povećana vrijednost osnovne imovine u odnosu na uporednu 2019. godinu, što je posljedica nabavke opreme za sistem SCADA. Takođe, u istom periodu je povećana vrijednost kratkotrajne imovine, zbog sredstava povučenih od kredita EBRD-a namijenjenog za finansiranje sistema SCADA.

1. Strukturu *osnovne imovine* u ukupnom iznosu od 11.730.780 KM čine:

a) materijalna sredstva	8.714.083
b) nematerijalna sredstva	203.374
c) nekretnina i oprema u pripremi i dati avansi	2.660.508
d) dugoročni plasmani, potraživanja i razgraničenja	152.815

a,b) Materijalna i nematerijalna sredstva (8.714.083 KM+203.083 KM) su sva sredstva u funkciji kojima raspolaže NOSBiH, uključujući i novonabavljena sredstva te investicione projekte koji su stavljeni u funkciju do 31.12.2020. godine. Ulaganja u investicije, kao i njihovi izvori, detaljno su analizirani u Izvještaju o investicijama.

c) Na poziciji „*nekretnine i oprema u pripremi i dati avansi*“, 31.12.2020. iskazan je iznos od 2.660.508 KM, a odnosi se na stalna sredstva u pripremi, u iznosu 2.317.479 KM i avanse za materijalna stalna sredstva, u iznosu 343.028 KM (avans za sistem SCADA).

d) Na poziciji „*dugoročni plasmani, potraživanja i razgraničenja*“ iskazan je *osnivački kapital* za kompaniju *SEE CAO* u iznosu od 78.233 KM. U skladu sa Sporazumom o osnivanju kompanije *SEE CAO* svaki od sedam osnivača ove aukcijske kuće uplatio je po 40.000 EUR na ime „osnivačkog kapitala“. Osim toga, na ime osnivačkog kapitala Centra za koordinaciju sigurnosti (SCC), uplaćeno je 67.996 KM, dok se na razgraničenjima (6.586 KM) iskazuju troškovi za održavanje stalnih sredstava.

2. *Kratkotrajna imovina* iskazana u aktivi bilansa stanja iznosi ukupno 23.867.809 KM

Njenu strukturu, prvenstveno, čine:

	KM	%
2.1. novčana sredstva na blagajni i transakcionim računima (bez pomoćnih usluga)	2.534.409	12,5
2.1.1. <i>transakcioni račun pomoćnih usluga</i>	6.147.990	30,4
2.2. kratkoročni plasmani i potraživanja	725.065	3,6
2.2.1. <i>kratkoročna potraživanja od pomoćnih usluga</i>	46.264	0,2
2.3. zalihe	33.098	0,1
2.4. ulazni PDV	106.526	0,5
2.4.1. <i>ulazni PDV po osnovu pomoćnih usluga</i>	1.161.084	5,8
2.5. kratkoročna razgraničenja	1.354.531	6,7
2.5.1. <i>kratkoročna razgraničenja-pomoćne usluge</i>	8.141.554	40,2
Ukupno:	20.250.520	100,0

Vidljivo je da u strukturi kratkotrajne imovine dominiraju novčana sredstva sa približno 43%, te potraživanja po osnovu sistemske i pomoćnih usluga koja učestvuju sa oko 40%, dok se ostatak nalazi u ostalim potraživanjima, zalihama i kratkoročnim razgraničenjima.

2.1 *Strukturu novčanih sredstava čine:*

	KM
- blagajna	6.025
- glavni transakcioni račun	6.883
- račun investicija	2.240.869
- računi ITC-a, SEE CAO-a, EMS-a,	14.210
- račun CROSSBOW	10.051
- račun TRINITY	200.847
- račun FARCROSS	55.523
UKUPNO:	2.534.408
- račun pomoćnih usluga	6.147.990
SVE UKUPNO:	8.682.398

U strukturi novčanih sredstava, na dan 31.12.2020. zatečena sredstva iz redovnog poslovanja NOSBiH-a, (blagajna, glavni i investicioni račun) iznosila su 2.253.777 KM, dok su u ostatku od 14.210 KM sredstva ITC mehanizma i aukcija, koja će biti prenijeta Elektroprijenosu BiH, te sredstva od sistemske i pomoćnih usluga, u iznosu od 6.147.990 KM. Grant sredstva projekata CROSSBOW, TRINITY i FARCROSS iznose 10.051 KM, odnosno 200.847 KM i 55.523 KM i ona se mogu koristiti samo namjenski.

2.2 *Kratkoročni plasmani i potraživanja (771.329)* na dan 31.12.2020. odnose se na:

- potraživanja od kupaca za redovno poslovanje	-
- <i>potraživanja od kupaca za pomoćne usluge</i>	46.264
- potraživanja od kupaca za ITC i aukcije	712.284
- potraživanja od zaposlenih za akontacije za sl. put	10
- ostala potraživanja	12.771
UKUPNO:	771.329

- Potraživanja od kupaca za redovno poslovanje se sastoje od potraživanja od kompanije Aluminij d.d. Mostar u iznosu 3.617.289 KM, a za koje je izvršena ispravka vrijednosti u istom iznosu.
- Potraživanja od kupaca za pomoćne usluge u ukupnom iznosu 46.264 KM se odnose na potraživanja od kompanije *LE Trading* 44.789 KM, te potraživanja od *Petrol BH Oil Company* u iznosu 1.475 KM.
- Potraživanja po osnovu ITC mehanizma te aukcija, kako za PDV od Elektroprijenosa, tako i za aukcije koje su obavili SEE CAO i EMS, ukupno iznose 712.284 KM.
- Zatečeno stanje isplaćenih, a nepravdanih akontacija za službena putovanja iznosi 10 KM.
- Ostala potraživanja od 12.771 KM odnose se na potraživanja za zateznu kamatu od kupaca za neplaćene račune (1.470 KM), više plaćen porez po odbitku (240 KM), refundacije naknada plata zaposlenih za vrijeme bolovanja (10.743 KM), te na ostala potraživanja (318 KM).

2.3 Iskazane zalihe u iznosu od 33.098 KM odnose se na rezervne dijelove za sistem SCADA, u iznosu 28.492 KM i rezervne dijelove za klimauređaje, u iznosu 4.606 KM.

2.4 Ulazni PDV u iznosu od 1.267.610 KM odnosi se na PDV za fakture iz decembra (4.607 KM) koje su dostavljene nakon 31.12.2020. godine, a finansiraju se iz tarife za rad, kao i na fakture ITC i aukcije (101.919 KM) te za pomoćne usluge i debalans (1.161.084 KM).

2.5 Kratkoročna razgraničenja u ukupnom iznosu od 9.496.085 KM odnose se na fakture koje su evidentirane do 31.12.2020. godine, a trošak se odnosi na 2021. godinu i iznosi 88.135 KM, kao i na obračunati prihod u iznosu 9.407.950 KM (fakture izdate u januaru 2021., a odnose se na promet koji je realizovan u decembru 2020. godine):

	KM
- obračunati/fakturisani prihod od kupaca za rad NOSBiH-a	903.257
- obračunati/fakturisani prihod od kupaca za sistemsku i pomoćne usluge	8.141.554
- razgraničenja za ITC i aukcije	363.139
- razgraničene troškove osiguranja	3.962
- razgraničene troškove održavanja stalnih sredstava	3.570
- održavanje sistema SCADA	45.743
- razni razgraničeni troškovi	34.561
održavanje licence Microsoft	21.904
održavanje licence Fortigate	4.133
održavanje licence Veritas	3.655
održavanje licence za antivirusni program	3.617
ostali razgraničeni troškovi	1.252
- ostala razgraničenja	299
UKUPNO:	9.496.085

PASIVA

Pasiva (izvori sredstava) je potpuno uravnotežena sa aktivom i na dan 31.12.2020. godine iznosila je 31.981.300 KM. Strukturu izvora sredstava (pasivu) čine trajni izvori te dugoročne i kratkoročne obaveze, sa uključenim pomoćnim uslugama.

Red. br.	Struktura pasive	Iznos KM	%
1.	Trajni izvori	7.671.706	24
2.	Dugoročne obaveze	9.788.489	31
3.	Kratkoročne obaveze	14.521.105	45
	UKUPNO	31.981.300	100

U odnosu na isti period prošle godine, učešće trajnih izvora u strukturi ukupnih izvora povećano je za 9%, prvenstveno zbog iskazanog viška prihoda u tekućem periodu od 2.946.249 KM.

1. Trajni izvori odnose se na:

	KM
1.1. trajni kapital NOSBIH-a	1.649.278
1.2. nepokriveni višak rashoda nad prihodima iz ranijih godina (tarifa za rad)	-434.533
1.3. iskazani višak rashoda nad prihodima (tarifa za rad) 31.12.2020.	-799.665
<i>1.4. neraspoređeni višak prihoda iz ranijih godina (sist. i pom. usluge)</i>	<i>3.510.712</i>
<i>1.5. iskazani višak prihoda nad rashodima (sist. i pom. usluge 31.12.2020.)</i>	<i>3.745.914</i>
Ukupno:	7.671.706

Na dan 31.12.2020. iskazan je *višak prihoda nad rashodima* u visini od 2.946.249 KM i to iz bilansnih pozicija koje se odnose na sistemsku i pomoćne usluge u vrijednosti 3.745.914 KM, dok je od tarife za rad NOSBIH-a ostvaren negativan rezultat u iznosu od 799.665 KM.

2. Dugoročne obaveze koje na dan 31.12.2020. iznose 9.788.489 KM odnose se na:

- dugoročne finansijske obaveze 9.181.341 KM
- dugoročna razgraničenja i rezervisanja 607.148 KM.

Specifikacija dugoročnih finansijskih obaveza:

Red.br.	Dugoročne finansijske obaveze	Iznos KM
1.	Dugoročni kredit Raiffeisen Bank (ug. br. 5053/17)	1.603.066
2.	Dugoročni kredit EBRD (ug. br 47324)	7.577.420
3.	Dugoročni kredit <i>BH Telecom</i>	855
	UKUPNO	9.181.341

Dugoročne finansijske obaveze odnose se na ostatak kredita čiji iznos je utvrđen nakon reklasifikacije tekućeg dospjeća po otplatnom planu.

Specifikacija dugoročnih razgraničenja i rezervisanja:

Red. br.	Dugoročna razgraničenja i rezervisanja	Iznos KM
1.	Odloženi prihod po osnovu granta EBRD-a (ug. br.C35157/1137/6578)- poslovna zgrada	213.194
2.	Odloženi prihod po osnovu granta EBRD-a (ug. br.C35157/1137/6578)- oprema	30.039
3.	Odloženi prihod po osnovu granta EBRD-a (ug. br.C35157/1137/6578)- SCADA	262.099
4.	Odloženi prihod po osnovu donacije Siemens Austria za sistem SCADA	47.396
5.	Odloženi prihod po osnovu novčanih donacija – TRINITY (Grant agreement br. 863874)	8.678
6.	Odloženi prihod po osnovu novčanih donacija – FARCROSS (Grant agreement br. 246320)	45.742
	UKUPNO	607.148

Na **dugoročnim razgraničenjima** su iskazana sredstva po osnovu donacija za učešće u međunarodnim projektima TRINITY i FARCROSS, kao i sredstva granta EBRD-a (Ug.br. C351757/1137/6578) za poslovnu zgradu, opremu i sistem SCADA kao

odloženi prihod u iznosu od 505.332 KM. Inače, okvirni iznos ovih sredstava po ugovoru je oko 800.000 KM i do 31.12.2020. je povučeno 586.060 KM, a predviđena su za konsultantske usluge vezane za realizaciju EBRD kredita br. 47324. Takođe, na ovoj poziciji je evidentiran i iznos 45.742 KM koji se odnosi na donaciju kompanije *Siemens Austria* za opremu koja će činiti sastavni dio sistema SCADA. Nakon stavljanja ovih sredstava u funkciji, grant će se iskazivati u „prihodima od donacije“ te „amortizaciji“ u istim godišnjim iznosima, sve dok traje amortizacioni vijek zgrade, odnosno, sistema SCADA, za koje je grant obezbijeđen.

3. **Kratkoročne obaveze** koje na dan 31.12.2020. godine iznose 14.521.105 KM odnose se na:

Red.br.	Kratkoročne obaveze	Iznos KM
1.	Kratkoročne obaveze	2.266.048
2.	<i>Kratkoročne obaveze - pomoćne usluge</i>	5.817.052
3.	Kratkoročne finansijske obaveze	3.183.318
4.	Obaveze za PDV	148.022
5.	Kratkoročna razgraničenja i rezervisanja	969.409
6.	<i>Kratkoročna razgraničenja i rezerv.-pomoćne usluge</i>	2.137.256
	UKUPNO	14.521.105

Obrazloženje kratkoročnih obaveza:

Kratkoročne obaveze u iznosu od 8.083.100 KM obuhvataju:

Red.br.	Kratkoročne obaveze	Iznos KM
1.	Obaveze prema dobavljačima	1.630.795
2.	<i>Kratkoročne obaveze-pomoćne usluge</i>	5.817.052
3.	Obaveze za bruto plate i naknade radnicima i dr.	450.101
4.	Obaveze za naknade UO	16.317
5.	Ostale obaveze	168.835
	UKUPNO	8.083.100

- **Obaveze prema dobavljačima** čine obaveze prema dobavljačima u zemlji, u iznosu 266.377 KM i obaveze prema dobavljačima u inostranstvu, u iznosu 1.364.418 KM. Obaveze prema dobavljačima u zemlji se odnose na obaveze prema Elektroprijenosu, po osnovu ITC mehanizma, u iznosu 254.056 KM te prema kompanijama: Sarajevogas 2.128 KM, Triglav osiguranje 1.763 KM (osiguranje imovine), Printex d.o.o. Sarajevo 1.506 KM (računarska oprema), MTEL (usluge interneta i telefona) 1.161 KM, Redex d.o.o. Banovići 1.093 KM (materijal za bife), Inoma 948 KM, BH Telecom 876 KM, HIFA D.O.O. Tešanj 676 KM (gorivo), Elektrodistribucija Pale (el.energija) 590 KM, Eronet 436 KM, KJKP Rad 328 KM, Logosoft 269 KM (internet link), Arcus automatika d.o.o. Sarajevo 222 KM (održavanje sistema ventilacije i grijanja).

Obaveze prema inodobavljačima su prema ENTSO-E 138.278 KM, obaveze za održavanje TNA softvera za Elektroenergetski kordinacioni centar 5.867 KM, zatim obaveze za finansiranje SCC-a 48.896 KM, obaveze za finansiranje kompanije SEE CAO 11.473 KM, obaveze za održavanje sistema SCADA Siemens 80.278 KM, obaveze za isporučenu opremu za sistem SCADA Siemens 911.049 KM, obaveze za konsultantske usluge za

implementaciju projekta SCADA WSP 56.328 KM, obaveze za ITC mehanizam u iznosu 112.250 (Energinet 87.905 KM, Svenska Krafnat 22.718 KM, Red Electrical 1.145 KM i MEPSO 482 KM).

- ***Kratkoročne obaveze-pomoćne usluge*** u iznosu 5.817.052 KM odnose se na obaveze prema dobavljačima za pomoćne usluge, debalans i gubitke (EFT Stanari 45.047 KM, ERS 5.740.247 KM, *LE Trading* 11.815 KM i Petrol BH 19.943 KM).
- Iznos od 450.101 KM su ***obaveze za bruto plate i naknade*** koje su obračunate za decembar, a isplaćene u januaru 2021. godine, što se odnosi i na naknade UO i SV, obračunate za decembar (16.317 KM), a isplaćene u mjesecu januaru 2021. godine.
- ***Ostale obaveze*** u iznosu 168.835 KM se odnose na obaveze po kamata za kredit EBRD-a, u iznosu 167.985 KM, te obaveze po osnovu ugovora o djelu (850 KM).

Kratkoročne finansijske obaveze u iznosu od 1.289.025 KM odnose se na tekući dio dugoročnih finansijskih obaveza (kredita) koje, prema MRS-u 1 (paragraf 51-56), dospijevaju za izmirenje u roku kraćem od 12 mjeseci. Ove obaveze se odnose na otplatu rata dugoročnih kredita *Raiffeisen Bank*, u iznosu 265.449 KM, otplatu overdraft kredita u iznosu 2.009.746 KM, otplatu rate kredita EBRD-a (826.964 KM) kao i tekući dio dugoročnih obaveza prema BH Telecomu, u iznosu od 3.097 KM te dio tekućih obaveza po osnovu zakupa poslovnog prostora u zgradi Energoinvesta 78.062 KM.

Obaveze za PDV koje iznose 148.022 KM su obaveze za mjesec decembar, a dospijevaju za plaćanje do 10. januara, nakon sastavljanja PDV prijave za taj mjesec.

Kratkoročna razgraničenja i rezervisanja u iznosu od 3.106.665 KM, najvećim dijelom su fakture za pomoćne usluge koje se odnose na decembar, a stigle su u januaru 2021. godine (2.137.256 KM), zatim fakture za aukcije od Elektroprijenosa (701.444 KM) i od EMS-a (38.049 KM), kao i razgraničeni rashodi (dobavljači) za rad NOSBiH-a (11.159 KM).

BILANS USPJEHA
za period od 01.01.2020. do 31.12.2020. godine

Red. br.	Pozicija	I Z N O S	
		Ostvareno 01.01.-31.12.2019.	Ostvareno 01.01.- 31.12.2020.
PRIHODI			
1.	Članarina		
2.	Prihodi iz budžeta		
3.	Humanitarni prihodi		
4.	Prihodi od vlastite djelatnosti	77.408.355	76.119.522
5.	Ostali prihodi	300.837	460.315
	A. UKUPNO PRIHODI	77.709.192	76.579.837
RASHODI			
1.	Materijal i energija	158.673	145.041
2.	Usluge	72.610.445	63.230.093
3.	Plate i ostala primanja zaposlenih	3.786.812	3.971.034
4.	Amortizacija	1.110.181	1.081.280
5.	Finansijski troškovi	373.526	359.088
6.	Putni troškovi	140.983	27.488
7.	Porezi i doprinosi koji ne zavise od rezultata	23.897	21.523
8.	Ostali rashodi	1.023.338	4.798.041
	B. UKUPNO RASHODI	79.227.855	73.633.588
	Višak prihoda		2.946.249
	Višak rashoda	1.518.663	

Poslovni rezultat NOSBiH-a formira se po principu sučeljavanja prihoda i rashoda. U periodu 01.01. do 31.12.2020. godine ostvaren je ukupan prihod u iznosu od 76.579.837 KM, a sastoji se od:

- prihoda od systemske, pomoćnih usluga i debalansa, u iznosu 68.694.687 KM
- prihoda po osnovu tarife za rad, u iznosu 7.423.365 KM
- ostalih prihoda, u iznosu 32.355 KM i
- prihoda od projekata, u iznosu 429.430 KM.

U istom periodu ukupni rashodi ostvareni su u iznosu od 73.633.588 KM, a sastoje se od:

- rashoda od pomoćnih usluga i debalansa, u iznosu 64.948.772 KM
- rashoda koji se finansiraju iz tarife za rad, u iznosu 8.255.385 KM i
- rashoda po osnovu projekata, u iznosu 429.430 KM.

Takav odnos ukupnih prihoda i ostvarenih rashoda rezultirao je viškom prihoda nad rashodima koji je iznosio 2.946.249 KM. Ovakav pozitivan finansijski rezultat se sastoji od:

- viška rashoda nad prihodima po osnovu tarife za rad, u iznosu 799.665 KM
- viška prihoda nad rashodima po osnovu tarife za systemsku i pomoćne usluge, u iznosu 3.745.914 KM.

Osnovni razlog zbog kojeg je iskazan višak rashoda nad prihodima po osnovu tarife za rad NOSBiH-a je nedostatna tarifa, a shodno tome i prihod proizašao iz nje, koji je, i tako restriktivan, pokazalo se, najčešće neostvariv. Takođe, iskazani deficit je veći za 450.574

KM kao posledica knjiženja ispravke vrijednosti potraživanja od Aluminijs d.d. Mostar na teret rashoda.

S obzirom da se u obrascima godišnjeg obračuna (bilansu stanja i bilansu uspjeha) iskazuju ukupan prihod i ukupni rashodi koji se stiču po dvije različite tarife i namjene, te da se prihod od sistemske i pomoćnih usluga može samo namjenski koristiti za tržišnu nabavku rezervi kapaciteta regulacije i balansiranja sistema, a da se troškovi poslovanja finansiraju isključivo iz prihoda od tarife za rad NOSBiH-a, to će se u nastavku izvještaja analizirati samo bilansne pozicije koje proističu iz tarife za rad NOSBiH-a.

Dakle, izvještaj će se bazirati samo na ostvarenom ukupnom prihodu od 7.885.150 KM i ukupnim rashodima od 8.684.815 KM (za rad NOSBiH-a).

UPOREDNI PREGLED POZICIJA BILANSA USPJEHA (bez sistemske i pomoćnih usluga – samo po tarifi za rad NOSBiH-a)

<i>Red.b r.</i>	<i>Opis</i>	<i>Ostvareno 2019.</i>	<i>Plan za 2020.</i>	<i>Po odluci DERK-a tarifa za 2020.</i>	<i>Rebalans za 2020.</i>	<i>Ostvareno 2020.</i>
1.	Prihodi od osnovne djelatnosti (tarife)	6.839.662	11.191.896	7.950.000	7.368.000	7.423.365
2.	Ostali prihodi	199.509	-	-	37.100	32.355
3.	Prihod CROSSBOW	226.683	-	200.000	-	296.326
4.	Prihod TRINITY	26.676	-	-	-	110.951
5.	Prihod FARCROSS	-	-	-	-	22.153
A	UKUPNO PRIHODI	7.292.530	11.191.896	8.150.000	7.405.100	7.885.150
1.	Troškovi materijala	41.672	87.000	61.000	61.000	52.842
2.	Troškovi energenata i komunalni troškovi	116.716	150.000	118.000	118.000	92.199
3.	Usluge	1.419.278	2.160.815	1.759.241	1.656.534	1.448.035
4.	Bruto plate i naknade zaposlenim	3.550.729	4.200.000	3.550.000	3.600.000	3.582.679
5.	Amortizacija	1.110.181	933.083	933.083	947.221	1.061.484
6.	Finansijski troškovi	373.526	508.993	489.536	372.000	359.088
7.	Putni troškovi	124.819	160.000	145.000	30.000	18.010
8.	Ostali porezi i takse	23.497	36.000	31.500	22.700	20.722
9.	Ostali troškovi	1.023.338	1.177.036	1.062.640	1.079.500	1.620.325
B	UKUPNO TROŠKOVI iz tarife	7.783.756	9.412.927	7.950.000	7.875.955	8.255.385
10.	Troškovi CROSSBOW	226.683	-	200.000	-	296.326
11.	Troškovi TRINITY	26.676	-	-	-	110.951
12.	Troškovi FARCROSS	-	-	-	-	22.153
	UKUPNO SVI TROŠKOVI	8.037.116	9.412.927	8.150.000	7.875.955	8.684.815
	<i>Višak prihoda nad rashodima</i>	-	1.778.969	-		
	<i>Višak rashoda nad prihodima</i>	744.586	-	-	-470.855	-799.665

U ovoj tabeli prikazani su struktura i uporedni pregled ostvarenih prihoda i rashoda u odnosu na planirane i rebalansirane, odnosno, odobrene Odlukom o tarifi za 2020. godinu, kao i u odnosu na ostvarenje iz istog perioda prethodne, 2019. godine, bez sistemske i pomoćnih usluga.

STRUKTURA UKUPNOG PRIHODA ostvarenog u 2020. godini

Ukupno planirani prihod NOSBiH-a za 2020. godinu je 11.191.896 KM, dok je rebalansom procijenjen na 7.368.000 KM, dok je godišnji prihod od tarife za 2020. godinu, utvrđen Odlukom DERK-a, iznosio 7.950.000 KM.

Odlukom o tarifi odobren je ukupan prihod u iznosu od 7.950.000 KM, koji je za 582.000 KM veći od rebalansom utvrđenog. Razlika je nastala zbog toga što su u trenutku donošenja rebalansa finansijskog plana bile poznate ostvarene količine potrošnje i proizvodnje za period januar-avgust 2020. godine, a shodno njima i ostavreni prihod obuhvaćen tim rebalansom.

Prihodi su sticani :

- po osnovu tarife za rad NOSBiH-a u iznosu 7.423.365 KM
- po drugim osnovama u iznosu 32.355 KM i
- po osnovu projekata u iznosu 429.430 KM.

Ostvareni prihod stican samo po osnovu tarife za rad je manji za približno 526.000 KM ili 6,6% u odnosu na odobren Odlukom DERK-a za 2020. godinu i to kao posljedica:

- neprimjenjivanja tarife za rad NOSBiH-a od 01.01. već od 01.04.2020. za 332.497 KM i
- razlike između planiranog i ostvarenog injektiranja i preuzimanja električne energije sa prijenosne mreže za 194.138 KM.

Iz gore navedenog, vidi se pogubnost odluke DERK-a da se ona ne primjenjuje od januara, već od aprila 2020. godine. Taj prihod NOSBiH-u nikada nije nadoknađen, kao ni u prethodnim godinama iako je po Metodologiji DERK to trebao da uradi.

Struktura prihoda:

Prihod po osnovu tarife za rad NOSBiH-a ostvaren je u iznosu od 7.423.365 KM. Inače, on je proizvod količine električne energije koju su proizvođači injektirali u mrežu prijenosa, odnosno energije koju su preuzeli kupci te pripadajućih tarifa od 0,0047 i 0,0563 f/kWh (za prva tri mjeseca) te 0,0050 i 0,0676 f/kWh za period april-decembar 2020. godine.

Prihodi od refundacija se odnose na prihode po osnovu naknada za bolovanja i ostvareni su u iznosu od 806 KM.

Prihod od kamata iskazan je u iznosu od 1.470 KM i stečen je po osnovu zatezних kamata za kašnjenja u plaćanju kupca, kompanije *LE Trading*.

Prihodi od donacija u iznosu od 429.430 KM čine iskorištena sredstva stečena po osnovu istraživačkih projekata CROSSBOW (296.326 KM), TRINITY (110.951 KM) i FARCROSS (22.153 KM) koje finansira Evropska komisija. U istom iznosu je iskazana protivstavka u rashodima tako da ova sredstva nemaju uticaja na finansijski rezultat.

Prihodi od grantova u iznosu od 22.289 KM odnose se na grant EBRD-a za konsultantske usluge vezane za implementaciju projekta rekonstrukcije poslovne zgrade i nabavku novog sistema SCADA/EMS i TK. U istom iznosu je iskazana protivstavka u rashodima, na poziciji amortizacije, tako da ova sredstva nemaju uticaja na finansijski rezultat.

Ostale prihode u iznosu od 7.790 KM čine prihodi po osnovu naplate štete od osiguranja (4.049 KM), prihodi po osnovu sudske presude u korist NOSBiH-a (3.370 KM) te ostali prihodi od smanjenja obaveza iz prethodnih godina 371 KM.

Naplata po osnovu fakturisanja tarife za rad NOSBiH-a

U 2020. godini kupcima je po osnovu tarife za rad fakturirano ukupno 8.685.337 KM (sa PDV-om). Od ukupno fakturisanog iznosa, naplaćeno je 7.782.080 KM ili oko 90%. Međutim, ukupan priliv novčanih sredstava u obračunskom periodu iznosi 8.805.521 KM. U ovaj priliv su uključena naplaćena potraživanja (dug) iz prethodne 2019. godine (uglavnom decembarske fakture tarifnim kupcima).

U toku 2020. godine naplata od većine kupaca je bila sasvim uredna, sa plaćanjima izvršenim u valutnim rokovima.

ANALIZA OSTVARENIH TROŠKOVA

Planirani troškovi za 2020. godinu prvobitno su iznosili 9.412.927 KM, dok su rebalansom utvrđeni u iznosu od 7.875.955 KM, što je umanjeno za 1.536.972 KM. DERK-ov predviđeni obim rashoda za 2020. godinu iznosio je 7.950.00 KM. Dakle, kao što se može vidjeti, ukupni rashodi utvrđeni rebalansom u cjelini su usklađeni sa rashodima predviđenim u Odluci o tarifi za 2020. godinu.

Ostvareni rashodi za 2020. godinu koji se finansiraju iz tarife za rad iznose 8.255.385 KM i uvećani su za 450.574 KM po osnovu ispravke vrijednosti potraživanja od Aluminijski d.d. Mostar na teret rashoda koja nije bila obuhvaćena ni planom ni rebalansom, a realno su manji, i u odnosu na rebalans plana (7.875.955 KM) za približno 71.000 KM, i u odnosu na tarifu za 2020. godinu (7.950.00 KM) – za približno 145.000 KM.

Međutim, treba istaći da su ukupni rashodi veći i iznose 8.684.815 KM, jer su ih nominalno povećali rashodi od projekata CROSSBOW, TRINITY i FARCROSS, za 429.430 KM, međutim, oni nemaju uticaja na finansijski rezultat, jer su po ovom osnovu u istom iznosu iskazani i prihodi.

Analitičko obrazloženje troškova

Grupa troškova koji imaju karakter *materijalnih* ostvarena je u iznosu od 52.842 KM, što je 87% planirane godišnje dinamike. Troškovi iz ove grupe su ispod planiranih vrijednosti, osim pozicije *troškovi rezervnih dijelova za SCADA/EMS i TK*, koja je neznatno povećana.

Troškovi svrstani u grupu *energenata i komunalnih rashoda*, ostvareni su u iznosu od 92.199 KM, što je oko 86% planirane godišnje dinamike. Značajne uštede su ostvarene na poziciji „troškovi goriva“ zbog smanjenog broja putovanja uzrokovanog pandemijom koronavirusa.

Grupa troškova, koja ima karakter *usluga* ostvarena je u iznosu od 1.448.035 KM, što je 94% planirane godišnje dinamike. Svi troškovi iz ove grupe bilježe ostvarenje ispod plana ili približno planu, a takođe su niži i u odnosu na iznose odobrene Odlukom DERK-a. U grupi *usluge* posebno valja istaći neke od njihovih karakteristika:

- Za održavanje *opreme* planirani godišnji iznos je 73.135 KM. Na ovoj troškovnoj grupi iskazano je 58.630 KM, što je oko 80% godišnjeg planiranog iznosa. Uštede su postignute na svim pozicijama održavanja opreme.
- Za održavanje *operativne funkcije sistema SCADA/EMS i TK* planirani godišnji iznos od 275.000 KM bio je utvrđen na bazi važećeg ugovora i realizovan je u iznosu od 274.456 KM.
- Značajna *softverska oprema* koja je implementirana i koristi se kao alat za osnovnu djelatnost NOSBIH-a, uglavnom se ne bi mogla ni koristiti bez njenog održavanja, prije svega ažuriranja i nadogradnje (*update, upgrade*). U ovu kategoriju je, dakle, uključeno održavanje softvera sa rokom do godinu dana koje, bez obzira što je nekada u pitanju i nadogradnja, prema MRS-u, ima karakter troška, a ne investicije. Za godišnje održavanje *softverskih alata* rebalansom je smanjen planirani iznos sa 568.851 KM, što je bio optimum za siguran rad, na 413.324 KM. Godišnji iznos za održavanje softvera ostvaren je u vrijednosti od 396.522 KM, što predstavlja 96% rebalansom utvrđenog godišnjeg iznosa.
- Usluga povezivanja na platformu *IGCC u Transnetu BW* u 2020. godini nije realizovana iz više razloga. Naime, sredstva koja su navedena u Odluci za 2020. godinu (122.000 KM) odnosila su se samo na uspostavu i najam komunikacionih veza sa platformom *IGCC*. Da bi se povezivanje ostvarilo, bile su neophodne i izmjene na postojećem sistemu *SCADA/EMS*, o čemu je NOSBiH pregovarao sa Siemensom, koji je prvo dao, a nakon toga povukao ponudu za implementaciju platforme *IGCC* na starom sistemu *SCADA/EMS* te preuzeo obavezu da ga implementira na novu platformu, koja će postati funkcionalna u toku 2021. godine. Situacija je dodatno usložnjena pojavom koronavirusa, jer je otežano kretanje robe i ljudi neophodno za implementaciju ovog projekta. Zbog svega navedenog, nije bilo potrebe za najmom telekomunikacijskih veza za platformu *IGCC* i neće biti, sve dok se platforma *SCADA/EMS* ne pripremi za povezivanje na mehanizam *IGCC*. S druge strane, očekuje se i prelazak platforme *IGCC*, ali i ostalih, na novu mrežu *PCN*, tako da bi implementacija nove mreže pojednostavila povezivanje i izbjeglo bi se unajmljivanje veoma skupih telekomunikacijskih veza.
- Za finansiranje Aukcijske kuće *SEE CAO* sa sjedištem u Podgorici izdvojeno je 137.677 KM.
- Prema finansijskom planu koordinacionog centra *SCC* za 2020. godinu, obaveza NOSBiH-a kao njegovog suosnivača, utvrđena je u iznosu 293.375 KM (150.000 EURA), dok je realizacija iznosila 291.419 KM. Na zahtjev NOSBiH-a *SCC* je oktobarski račun umanjio za 1.000 EUR, zato što NOSBiH-u u tom mjesecu nije pružao jednu od ugovorenih usluga.
- Troškovi *zakupa poslovnog prostora* se od 01.01.2019. godine prema MSFI 16 knjigovodstveno evidentiraju preko bilansa stanja, a to podrazumijeva da je iznajmljena imovina uknjižena u bilans stanja i amortizuje se kao i sva ostala

imovina. NOSBiH je angažovao konsultantsku kuću za obračun sadašnje vrijednosti imovine sa pravom korišćenja na dan 01.01.2019. godine. Takođe, prema istom standardu evidentirani su i kamatni troškovi, koji se definišu kao kamatna stopa koju bi NOSBiH morao platiti ako bi sredstva neophodna za nabavku navedene imovine posudio od neke finansijske institucije. Po ovom osnovu na amortizaciji je evidentiran iznos od 113.110 KM, a na kamati 4.899 KM, što znači da su ovi troškovi (amortizacija i kamata) uvećani u odnosu na rebalans (jer su se u rebalansu nalazili na poziciji *troškovi zakupnina*), a *trošak zakupnina* istovremeno je umanjen za navedene iznose.

Zakupnina radnog prostora, sa njegovim održavanjem i obezbjeđenjem mjesečno iznosi 9.886 KM, što predstavlja cijenu 28 KM/m². Ostali troškovi zakupnine (sala za veće sastanke) iznose 1.217 KM.

- Troškovi *reprezentacije* (31.560 KM) su ostvareni u manjem iznosu, imajući u vidu rebalansom predviđeni iznos (35.000 KM), što je posljedica smanjenog broja poslovnih sastanaka zbog pandemije koronavirusa.
- U sklopu troškova *reklame i propagande i web prezentacije* (1.512 KM) za redovno mjesečno održavanje i dizajniranje web stranice utrošeno je 1.050 KM, a ostatak se odnosi na korištenje sertifikata SSL domena i održavanje domene nosbih.ba (338 KM), te na ostale troškove 124 KM.
- Na troškovnoj poziciji *platni promet i bankarske usluge* ostvareni su troškovi u vrijednosti od 50.928 KM. Ove troškove nije moguće decido planirati, prvenstveno zbog fizičkog, ali i finansijskog obima prometa jer osnovicu za obračun provizije na platni promet predstavlja visina same fakture te je potpuno nepredvidivo koliki će troškovi biti tokom godine. Značajan iznos su bankarski troškovi za usluge mehanizma ITC, zajedničkih aukcija SEE CAO te zajedničkih aukcija sa EMS-om. Ovdje su iskazani i troškovi obrade kredita, provizije posredničkih banaka prilikom inoplaćanja i drugi.
- *Administrativni troškovi kredita EBRD-a* iznose 7.823 KM, i oni obuhvataju godišnju naknadu za obradu kredita te će biti prisutni sve dok traje realizacija kredita.
- Troškovi *telekomunikacionih usluga* su ostvareni sa 90% u odnosu na planirane te iznose 40.622 KM.
- Usluge *revizije finansijskih izvještaja* za 2019. godinu plaćene su u ukupnom iznosu od 5.950 KM i terete troškove 2020. godine. Reviziju je izvršila revizorska kompanija *Baker Tilly Re Opinion d.o.o.o* iz Sarajeva koja ima licencu prihvatljivu za reviziju projekata koje finansira Evropska banka za obnovu i razvoj (EBRD).
- Na poziciji *stručno usavršavanje zaposlenih* iskazano je 11.527 KM, što je oko 57% od iznosa predviđenog rebalansom. Pored standardnih troškova, 2020. godinu su dodatno teretili i troškovi obuke zaposlenih za rad na softveru TNA, za koju je ugovor potpisan krajem 2019. godine.
- Za *usluge izrade studija* finansijskim planom su bila predviđena sredstva u iznosu 70.000 KM, za tri studije, dok su rebalansom planirana u iznosu 20.000 KM. Ovim

troškom je bila obuhvaćena studija o efektima rada PHE Čapljina u kompenzatorskom režimu na naponske prilike u EES-u BiH, koja nije bila predviđena za 2020. godinu, ali se na zahtijev više subjekata iz EES-a BiH pristupilo njenoj izradi. Studija je urađena vlastitim resursima čime je postignuta maksimalna ušteda, s obzirom da je vrijednost ove usluge u režiji eksternih konsultanata na tržištu daleko veća. Konačna vrijednost studije iznosi 8.976 KM. Zbog nedostatka finansijskih sredstava, ali i pojave pandemije odustalo se od tri planirane studije.

- Za *troškove regulatorne naknade* izdvojeno je 70.000 KM, što je u skladu sa iznosom utvrđenim Odlukom o finansiranju DERK-a za 2020. godinu.
- Za *oglašavanje* u javnim glasilima, utrošeno je 3.149 KM, što je ispod planiranog godišnjeg iznosa (5.000 KM). Oglašavani su tenderi i ugovori o nabavkama roba i usluga te konkursi, revizorski izvještaj i drugo.
- *Ostale usluge* u iznosu 54.067 KM se odnose na: advokatske usluge (6.997 KM), špediterske usluge (840 KM), usluge fizičkog obezbjeđenja poslovnih objekata (41.127 KM), usluge odvoza otpada (3.360 KM), usluge tehničkog pregleda i registracije vozila (533 KM), te druge usluge (1.210 KM).

Na poziciji *Bruto plate i ostala primanja zaposlenih*, koji se finansiraju iz tarife za rad iskazan je iznos od 3.582.679 KM. U bruto primanja su uključena sva neto primanja zaposlenih (plate, topli obrok, gradski i međugradski prevoz, regres, komisije i dr.) te porezi i doprinosi.

Amortizacija obračunata na ukupna stalna sredstva iznosi 1.061.484 KM. U odnosu na rebalans, amortizacija je uvećana u iznosu od 113.110 KM, koji se, prema MSFI 16, odnosi na amortizaciju po osnovu zakupa poslovnog prostora. Trošak zakupnina je u ovom izvještaju umanjen za isti iznos.

Kamate i premije osiguranja, u ukupnom iznosu od 359.088 KM, obuhvataju kamate na domaće kredite, kamate na nepovučena i povučena sredstva kredita EBRD-a te kamate po osnovu zakupa poslovnog prostora MSFI 16, u iznosu 336.755 KM, kao i troškove osiguranja, u iznosu od 22.333 KM. Kamate su ostvarene ispod planiranih vrijednosti, a najveće uštede su ostvarene na pozicijama kamata na nepovučena sredstva i kamata po osnovu korišćenja overdraft kredita. Naime, NOSBiH je, i pored nedostatka finansijskih sredstava za tekuće poslovanje, nastojao da u što manjoj mjeri koristi sredstva overdraft kredita tražeći od dobavljača da prolongiraju rokove plaćanja, čime je još jednom potvrdio da je veoma racionalno upravljao toškovima.

I ovdje podsjećamo da su kamate uvećane za iznos 4.899 KM, koji se, prema MSFI 16, odnosi na kamate po osnovu zakupa poslovnog prostora.

Troškovi *osiguranja* u iznosu od 22.333 KM odnose se na: osiguranje vozila 5.226 KM, stalnih sredstava 10.858 KM, te osiguranje zaposlenih od ozljeda na radu 6.249 KM.

Troškovi službenih putovanja iznose ukupno 18.010 KM, a umanjena realizacija je posljedica smanjenog broja poslovnih sastanaka zbog pandemije koronavirusa.

Ostali porezi i takse te porezi koji ne zavise od rezultata obuhvataju, prije svega, poseban porez za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća i opću vodoprivrednu naknadu, za koje se izdvaja po 0,5%, koliko se obračunava na neto primanja u FBiH, zatim godišnju komunalnu,

administrativne i druge takse radi ovjere i legalizacije određene dokumentacije. U ovoj grupi troškova evidentiran je i poseban doprinos za podsticanje rehabilitacije i zapošljavanje osoba sa invaliditetom, za zaposlene čije prebivalište je u FBiH. Ukupan iznos obračunatih poreza i naknada po svim osnovama, zaključno sa 31.12.2020. godine, je 20.722 KM, što je oko 91% od planiranog godišnjeg iznosa.

Planirani godišnji iznos za grupu troškova iskazanu kao *ostali rashodi* je bio 1.177.036 KM, odnosno, rebalansom predviđenih 1.079.500 KM. Ostvareni su u iznosu 1.169.752 KM.

Prema kontnom planu u ovu grupu ulaze: članarine (ENTSO-E, CIGRE i dr.), ugovori o djelu, naknade Upravnom odboru, ostali rashodi kao i rashodi iz prethodnih godina (vanredni rashodi).

Najveći trošak u ovoj grupi odnosi se na članarinu ENTSO-E, koja iz godine u godinu raste, i u 2020. je dostigla iznos od 850.421 KM. Osim toga, za članarine u organizacijama BAKE, CIGRE i drugim izdvojeno je 11.240 KM.

Osim članarina, u strukturi ovih troškova iskazani su i:

- *naknade po osnovu ugovora o djelu* u iznosu od 12.747 KM (bruto obračunata naknada po ugovoru za čišćenje i održavanje glavnog centra, te angažovanje sekretarice, u odsustvu stalno zaposlene zbog korišćenja godišnjih odmora i bolovanja)
- *naknade Upravnom odboru NOSBiH-a i Savjetodavnom vijeću* koje su obračunate u bruto iznosu 166.353 KM
- *ostali rashodi* u iznosu od 484.280 KM obuhvataju ispravku potraživanja od Aluminijska d.d. Mostar (450.574 KM); (negativne) kursne razlike (1.595 KM) nastale u periodu između knjiženja i plaćanja inofaktura, zbog promjene valutnog kursa američkog dolara; otpis obaveza po izvještaju popisne komisije (1.865 KM); troškove po osnovu Ugovora sa EBRD-om (upis hipoteke) u iznosu 7.992 KM; ostale rashode u iznosu 281 KM te rashode koji nisu bili obuhvaćeni ni planom, a ni rebalansom, a odnose se na troškove podrške grupe RG CE za kontinentalnu Evropu pri ENTSO-E, u iznosu 21.973 KM
- *troškovi utvrđeni u ranijim godinama* iznose 95.285 KM, a odnose se na fakture koje su pristigle u 2020. za troškove nastale u 2019. godini, a to su:
  1. ENTSO-E 44.033 KM (korišćenje verifikacijske platforme)
  2. ENTSO-E 16.254 KM (korišćenje OPC STA platforme)
  3. EBRD 23.919 KM (kamata na nepuvučena sredstva)
  4. BS Telecom Solutions 340 KM (održavanje obračunske baze podataka)
  5. Logosoft 10.666 KM (održavanje licenci Microsoft)
  6. Sarajevo Osiguranje 73 KM (osiguranje vozila).